

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

февруари 2025 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (ноември 2024 – јануари 2025 година) и споредба со последните макроекономски проекции (октомври 2024 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во последниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Најновите проекции на меѓународните организации¹ за глобалниот економски раст се речиси непроменети, при што и понатаму се очекува негова стабилизација во периодот 2024 – 2026 година. **Краткорочните изгледи за глобалниот раст се карактеризираат со врамнотежени ризици, а ризиците на среден рок се претежно надолни** и главно се однесуваат на зголемената неизвесност околу трговските политики. Останатите ризици се однесуваат на ескалацијата на конфликтите и геополитичките тензии, поголемата инертност кај инфлацијата, што може да го забави процесот на монетарно олабавување, климатските промени и послабиот раст на големите економии. Од друга страна, нагорните ризици се главно поврзани со побрзиот процес на дезинфлација и можноста за обновување на постоечките и склучување нови трговски договори од страна на дел од највлијателните економии, што би ги зголемило потрошувачката и деловната доверба.

Гледано преку одделните квантитативни показатели за надворешното окружување значајни за македонската економија за периодот 2024 – 2026 година, оцените за **странската ефективна побарувачка и инфлација се надолно ревидирани за целиот период на проекциите**. Кај девизниот курс, вредноста на САД-доларот во однос на еврото во 2024 година беше на повисоко ниво од предвиденото во октомври и се очекува дека овој тренд ќе се задржи и во наредните две години, во просек, со очекувања за мала апрецијација, наместо очекуваната депрецијација при октомвриските проекции.

Остварувањата кај светските цени на примарните производи во 2024 година беа слични со проектираните во октомври, при што ценовен пад беше забележан кај сите производи, освен кај бакарот којшто оствари раст. Во 2025 година, оцените се надолно ревидирани кај цените на металите и пченицата, додека кај цената на нафтата и пченката има нагорни корекции. Во 2026 година главно се очекува стабилизација на цените на примарните производи. Сепак, движењата и оцените за цените на примарните производи и натаму се под силно влијание на геополитичките случувања, што создава голема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз светската и домашната економија.

Во однос на **странската каматна стапка ЕУРИБОР** со едномесечна рочност, остварувањето во 2024 година се во согласност со очекувањата од октомври, а најновите проекции за 2025 и 2026 година се надолно ревидирани, во согласност со очекувањата за намалување на каматните стапки на ЕЦБ во наредниот период. Така, на состанокот од 30.1.2025 година, ЕЦБ одлучи да ги намали каматните стапки за 0,25 п.п., во услови на инфлација претежно во согласност со очекувањата, но со оцени дека таа е сè уште висока, а финансиските услови се затегнати.

Најновите показатели од домашната економија упатуваат на макроекономска слика којашто главно е во согласност со октомвриските проекции. Во третиот квартал

¹ Според извештаите на Меѓународниот монетарен фонд „Светски економски изгледи“ и на Светската банка „Глобални економски перспективи“, објавени во јануари 2025 година.

од 2024 година **реалниот раст на БДП изнесува 3% на годишна основа**, што е блиску со оцената во рамките на октомврискот циклус проекции. Високофреквентните податоци за четвртиот квартал од 2024 година засега упатуваат на понатамошен раст на економската активност во последниот квартал од годината. Така, во периодот октомври – ноември градежништвото и прометот во угостителството бележат забрзан реален раст, а движењата во индустријата во четвртиот квартал се слични, што е во прилог на очекувањата за мало забрзување на економскиот раст во последниот квартал од 2024 година, за разлика од прометот во вкупната трговија којшто и понатаму расте, но поумерено. **Во декември 2024 година годишната стапка на инфлација изнесува 4,4%** и очекувано се задржа на слично ниво како во претходниот месец (4,3%), под влијание на пониската споредбена основа од истиот период претходната година. Годишната динамика на раст на цените на прехранбената и базичната компонента и натаму е стабилна, додека падот кај цените на енергентите благо забавува. **За целата 2024 година, просечната годишна стапка на инфлација од 3,5% е иста со оценетата. Очекувањата на потрошувачите** дадени во јануарските анкети упатуваат на намалување на цените во следниот период. **Распонот во однос на инфлацијата во еврозоната** во декември бележи мало стеснување, при малку посилно забрзување на инфлацијата во еврозоната од домашната инфлација. Ревизиите во однос на увозните цени се во различна насока, но упатуваат на врамнотежени ризици, иако неизвесноста од идната динамика на цените на примарните производи на берзите поради геополитичките тензии и климатските промени сè уште постои.

Девизните резерви на крајот на декември 2024 година изнесуваа 5.019 милиони евра. Анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие и понатаму се во сигурната зона. Податоците за надворешнотрговската размена во октомври и ноември 2024 година упатуваат на трговски дефицит за четвртиот квартал од годината којшто е понизок од очекувањата според октомвриската проекција. Податоците за менувачкото работење, заклучно со декември 2024 година, упатуваат на нето-приливи од приватните трансфери коишто се во согласност со очекувањата за четвртиот квартал според октомвриската проекција.

Во однос на **движењата во монетарниот сектор**, вкупните **депозити** во декември 2024 година се повисоки за 11,4% на годишна основа, при годишен раст проектиран за четвртиот квартал од 7,9% според октомвриската проекција. **Вкупните кредити** на приватниот сектор во декември 2024 година бележат раст од 11,2%, при годишен раст проектиран за четвртиот квартал од 7,5% според октомвриската проекција. Анкетните податоци за кредитната активност за четвртиот квартал од 2024 година упатуваат на одредено олеснување на условите од аспект на понудата на кредити, посилно кај домаќинствата, а малку послабо кај претпријатијата, при зголемување на побарувачката. Прирастот кај новоодобрените кредити расте од почетокот на годината, што произлегува од двата сектора (претпријатијата и домаќинствата). Имено, износот на вкупните нови кредити одобрени на приватниот сектор во последните 12 месеци, заклучно со ноември, во просек бележи раст на годишна основа.

Во Буџетот на Република Северна Македонија во периодот јануари – декември 2024 година е остварен дефицит од 42.045 милиони денари, или 94,1% од дефицитот планиран за 2024 година (во согласност со прераспределбата на Буџетот од ноември 2024 година). Буџетскиот дефицит е финансиран со нето-задолжување на државата на домашниот и странскиот пазар, при истовремен раст на депозитите на државата во Народната банка.

Клучните макроекономски показатели и натаму се движат во согласност со очекувањата од последните проекции. Годишната стапка на инфлација за целата 2024 година е на ниво на проекцијата. Очекувањата за увозните цени во следниот период во просек не се разликуваат од оние при октомвриските проекции, а јануарските анкети на Европската комисија упатуваат на очекувања на потрошувачите за намалување на цените во следните 12

месеци. Расположливите високофреквентни податоци за четвртиот квартал од 2024 година упатуваат на натамошен економски раст, којшто во согласност со последните проекции благо би забрзал. Девизниот пазар и натаму е стабилен, а движењата се поволни, што придонесе за посилен раст на девизните резерви од проектираниот за последниот квартал, а приливот на девизи на менувачкиот пазар е во склад со очекувањата. Истовремено, остварувањата кај депозитите и кредитите на крајот на 2024 година ги надминаа очекувањата.

Селектирани макроекономски показатели ^{/1}									2024																		2025
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	јан.	фев.	март	Кв.1	април	мај	јуни	Кв.2	јули	авг.	септ.	Кв.3	окт.	ное.	дек.	Кв.4	2024	јан.	
I. Реален сектор индикатори																											
Бруто домашен производ (годишна реален раст) ^{/2}	2.8	1.1	2.9	3.9	-4.7	4.5	2.8	2.1				1.9				2.8				3.0							
Индустриско производство ^{/3}																											
стапка на промена (годишна)	3.4	0.2	5.4	3.7	-9.6	1.5	-0.2	0.6	2.9	0.3	-10.5	-3.0	-1.2	-13.2	-6.5	-7.1	3.8	-1.6	-7.9	-2.1	-1.1	-3.4	-1.4	-2.0	-3.6		
кумулятивна просечна стапка	3.4	0.2	5.4	3.7	-9.6	1.5	-0.2	0.6	2.9	1.5	-3.0	-3.0	-2.6	-4.9	-5.2	-5.2	-3.9	-3.6	-4.2	-4.2	-3.8	-3.8	-3.6	-3.6	-3.6		
Инфлација ^{/4}																											
ЦПИ Инфлација (годишна) ^{/5}	-0.2	2.4	0.9	0.4	2.3	4.9	18.7	3.6	3.2	3.0	4.0	3.4	4.0	4.5	3.2	3.9	3.0	2.2	2.6	2.6	3.5	4.3	4.4	4.1	4.4		
ЦПИ Инфлација (кумулятивна просечна)	-0.2	1.4	1.5	0.8	1.2	3.2	14.2	9.4	3.2	3.1	3.4	3.4	3.6	3.8	3.7	3.7	3.6	3.4	3.3	3.3	3.3	3.4	3.5	3.5	3.5		
Базична инфлација (кумулятивна просечна)	1.3	2.3	1.5	0.5	0.9	2.4	7.1	8.0	5.1	4.9	5.0	5.0	4.7	4.9	4.9	4.9	5.0	5.0	5.1	5.1	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2		
Базична инфлација (годишна) ^{/5}	1.0	2.8	1.4	-0.3	1.9	2.9	10.8	5.5	5.1	4.7	5.1	5.0	4.1	5.5	4.7	4.8	5.6	5.3	5.5	5.5	5.9	5.4	5.4	5.6	5.4		
Работна сила																											
Стапка на невработеност ^{/11}	23.7	22.3	20.6	17.1	16.2	15.4	14.4	13.0				12.9				12.5				12.3							
II. Фискален сектор индикатори																											
(Централен Буџет и Буџети на фондови)																											
Вкупни буџетски приходи	169,356	179,673	188,505	203,822	189,554	218,021	243,085	277,127	21,447	23,193	24,778	69,418	28,889	23,746	22,245	74,880	28,746	24,342	25,182	78,270	28,011	25,987	29,056	83,054	305,622		
Вкупни буџетски расходи	185,407	196,561	200,071	217,445	243,421	256,906	278,596	318,574	26,948	28,896	28,242	84,086	28,633	31,381	24,054	84,068	26,642	26,237	26,579	79,458	26,888	31,536	41,631	100,055	347,667		
Буџетско салдо (готовинска основа)	-16,051	-16,888	-11,566	-13,623	-53,867	-38,885	-35,511	-41,447	-5,501	-5,703	-3,464	-14,668	256	-7,635	-1,809	-9,188	2,104	-1,895	-1,397	-1,188	1,123	-5,549	-12,575	-17,001	-42,045		
Буџетско салдо (% од БДП) ^{/1}	-2.7	-2.7	-1.8	-2.0	-8.0	-5.3	-4.4	-4.6	-0.6	-0.6	-0.4	-1.6	0.0	-0.9	-0.2	-1.0	0.2	-0.2	-0.2	-0.1	0.1	-0.6	-1.4	-1.9	-4.7		
III. Финансиски индикатори ^{/6}																											
Парична маса (M4), годишна стапка на раст	6.2	5.1	11.8	9.3	6.9	7.0	5.1	8.7	10.0	9.5	9.5	9.5	9.3	8.5	7.6	7.6	7.6	9.2	8.6	8.6	10.7	10.6	11.4	11.4	11.4		
Вкупни кредити, годишна стапка на раст	-0.1	5.4	7.3	6.0	4.7	8.3	9.4	5.1	5.7	6.5	6.1	6.1	6.8	6.8	6.4	6.4	7.3	7.5	7.5	7.5	9.2	9.7	11.2	11.2	11.2		
Вкупни кредити на население	7.0	9.2	10.3	10.5	8.0	7.8	7.3	6.7	6.9	7.2	6.8	6.8	7.0	7.0	7.1	7.1	7.5	7.2	7.7	7.7	8.2	8.2	8.8	8.8	8.8		
Вкупни кредити на претпријатија	-5.3	2.3	4.5	1.9	1.1	8.7	11.5	3.3	4.3	5.9	5.4	5.4	6.6	6.4	5.8	5.8	7.3	8.1	7.5	7.5	10.4	11.5	13.9	13.9	13.9		
Вкупни депозити (со депозитни пари), годишна стапка на раст ^{/7}	6.1	5.0	12.1	9.0	5.7	7.5	4.9	9.1	10.3	9.6	9.6	9.6	9.6	8.6	7.6	7.6	7.5	9.0	8.4	8.4	10.7	10.4	11.4	11.4	11.4		
Вкупни депозити на население	2.5	6.1	9.5	7.9	4.6	7.1	5.8	7.9	7.8	8.6	8.7	8.7	10.8	10.2	8.9	8.9	9.6	12.0	11.2	11.2	11.7	13.3	13.8	13.8	13.8		
Вкупни депозити на претпријатија	13.4	2.1	9.5	14.6	10.1	11.6	3.7	13.2	15.9	12.3	12.2	12.2	8.0	5.0	4.7	4.7	3.9	3.8	4.7	4.7	10.0	7.0	9.2	9.2	9.2		
Каматни стапки ^{/8}																											
Каматна стапка на БЗ (крај на месец/квартал/година)	3.75	3.25	2.50	2.25	1.50	1.25	4.75	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.05	6.05	5.80	5.80	5.55	5.55	5.55	5.55	
Активни каматни стапки																											
денарски	7.0	6.6	6.1	5.6	5.2	4.9	4.6	5.4	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	5.8	5.9	5.8	5.8	5.7	5.8	5.8		
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	5.7	5.3	4.9	4.6	4.3	4.1	4.0	5.1	5.1	5.1	5.0	5.1	5.0	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9	4.8	4.9	4.8	4.7	4.7	4.7	4.9		
Пасивни каматни стапки																											
денарски	2.5	2.2	2.0	1.9	1.5	1.2	1.1	1.8	2.2	2.3	2.3	2.2	2.3	2.3	2.4	2.3	2.4	2.4	2.5	2.4	2.6	2.6	2.7	2.6	2.4		
девизни (агрегатна, за девизни и денарски со девизна клаузула)	1.0	0.9	0.8	0.8	0.6	0.5	0.4	1.0	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4	1.5	1.5	1.4	1.5	1.5	1.6	1.5	1.6	1.7	1.7	1.7	1.5		
IV. Надворешен сектор индикатори																											
Биланс на тековна сметка (во милиони ЕУР)	-252.5	-78.3	22.38	-334.7	-318.0	-329.0	-801.3	55.6	-42.0	-81.9	-66.5	-190.4	-50.9	-52.3	-1.7	-104.9	83.4	132.7	47.2	263.3							
Биланс на тековна сметка (% од БДП)	-2.6	-0.8	0.21	-3.0	-2.9	-2.8	-6.1	0.4	-0.3	-0.6	-0.5	-1.3	-0.4	-0.4	0.0	-0.7	0.6	0.9	0.3	1.8							
Трговски биланс (во милиони ЕУР) ^{/9}	-1,786.2	-1,816.2	-1811.4	-2007.7	-1,816.6	-2,715.7	-3,829.7	-2825.7	-249.9	-287.1	-271.3	-808.2	-306.7	-286.8	-213.1	-806.6	-308.5	-228.6	-193.1	-730.1	-280.7	-284.3					
Трговски биланс (% од БДП)	-18.0	-18.1	-16.9	-17.8	-16.7	-22.9	-28.9	-19.4	-1.7	-2.0	-1.9	-5.6	-2.1	-2.0	-1.5	-5.6	-2.1	-1.6	-1.3	-5.0	-1.9	-2.0					
Увоз (во милиони ЕУР)	-6,176.5	-6,834.9	-7676.3	-8441.0	-7,594.5	-9,638.3	-12,130.8	-11148.5	-800.5	-944.4	-992.7	-2737.6	-1,018.9	-890.5	-897.3	-2806.8	-946.7	-851.1	-864.0	-2661.7	-983.5	-936.9					
Извоз (во милиони ЕУР)	4,390.3	5,018.7	5872.4	6433.3	5,777.9	6,922.6	8,301.2	8322.8	550.6	657.3	721.5	1929.4	712.2	603.8	684.2	2000.1	638.2	622.5	670.9	1931.6	702.9	652.6					
стапка на раст на увозот (годишна)	6.5	10.7	12.3	10.0	-10.0	26.9	25.9	-8.1	-5.8	3.2	-0.2	-0.8	18.9	-9.6	-4.1	1.0	5.5	-1.6	-8.8	-1.8	0.0	-2.1					
стапка на раст на извозот (годишна)	7.4	14.3	17.0	9.6	-10.0	19.8	19.9	0.3	-11.4	-8.6	-8.2	-9.3	7.6	-21.6	-1.4	-5.9	-8.3	12.1	-9.0	-2.9	-0.4	-9.2					
Странски директни инвестиции (во милиони ЕУР)	316.9	179.9	603.7	363.3	154.7	-387.5	-654.2	-488.1	-75.1	-74.4	-119.2	-268.8	-108.0	-73.8	-27.5	-209.3	-94.4	-65.7	-77.0	-237.0							
Надворешен долг																											
Бруто надворешен долг (во милиони ЕУР)	7,216.6	7,372.5	7,843.7	8,154.4	8,536.1	9,576.6	10,790.0	11,356.1				11,820.2				11,879.2				11,856.7							
јавен сектор	3,445.3	3,461.8	3,756.2	3,836.6	4,301.5	4,802.0	5,206.8	5,577.9				5,826.0				5,731.4				5,520.9							
јавен сектор/БДП (во %)	35.7	34.5	35.1	34.2	40.4	40.9	39.3	38.2				40.2				39.6				38.1							
приватен сектор	3,771.2	3,910.7	4,087.5	4,317.8	4,234.6	4,774.6	5,583.2	5,778.1				5,994.2				6,147.8				6,335.8							
Бруто надворешен долг/БДП (во %)	74.7	73.4	73.3	72.7	80.3	81.6	81.5	77.9				81.6				82.0				81.9							
Бруто девизни резерви (во милиони ЕУР) ^{/10}	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,359.8	3,643.3	3,862.9	4,538.5	4,337.3	4,348.1	4,287.1	4,287.1	4,329.0	4,293.6	4,337.5	4,337.5	4,428.6	4,469.8	4,406.6	4,406.6	4,975.6	4,920.0	5,019.0	5,019.0	5,019.0		

/1 Во пресметките на релативните индикатори, до 2023 година користен е БДП од официјалното соопштение на ДЗС. За 2024 година се користи проектираното ниво од последниот циклус на макроекономски проектиции на НЕРСМ.

/2 Кварталните податоците за 2023 година се претходни, а за 2024 година се проценети (Соопштение за квартални податоци за БДП од 06.12.2024). Годишниот податок за 2022 е финален (Соопштение за годишни податоци за БДП од 30.09.2024), додека за 2023 е претходен (Соопштение за годишни податоци за БДП од 18.10.2024).

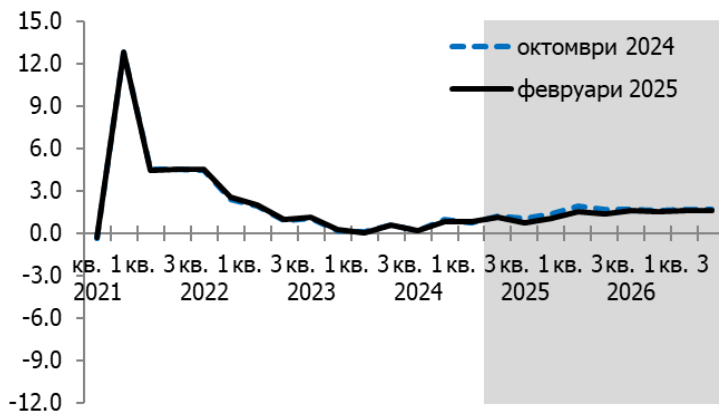
/3 Стапите на промена кај Индексот на индустриско производство се според база 2021=100.

/4 Трошоци на живот пресметани според СОЈСОР со база 2023=100.

/5 Стапката за податоците по години се однесува на декември тековна година/декември претходна година.

/6 Пресметките се направени согласно податоците од новата Методологијата за изготвување на стандардни форми на монетарните биланси и прегледи и новиот контен план (кој стапи во сила од јуни 2018 година).

Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

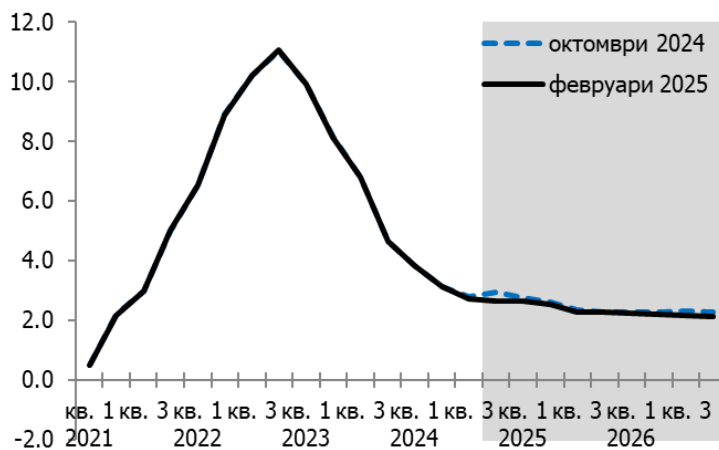

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Странската побарувачка е ревидирана надолу за целиот период на проекциите...

...главно поради оцените за понизок раст на германската економија².

Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

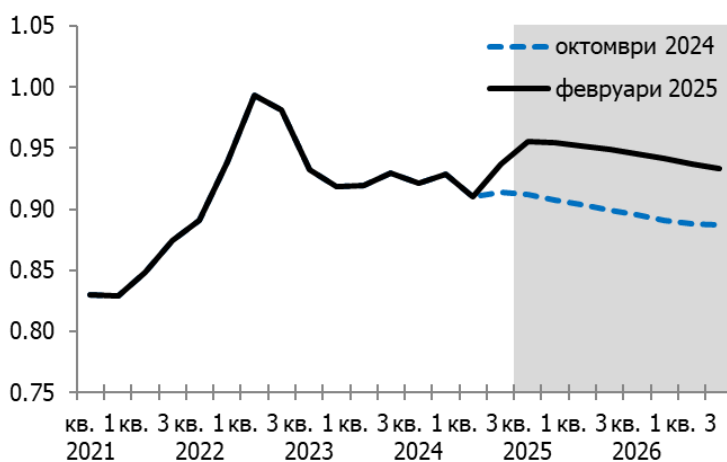

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Надолни се корекциите и кај **странската ефективна инфлација**...

...како резултат на очекувањата за малку пониска инфлација кај поголемиот дел од нашите увозни трговски партнери.

Курс евро/САД-долар

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

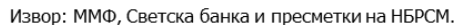
Соодносот на **девизниот курс евро/САД-долар**, во 2024 година, во просек беше непроменет на годишна основа, наспроти очекуваната депрецијација при октомвриските проекции...

...при што се очекува зацврстување на вредноста на САД-доларот во 2025 година, како и помала депрецијација во 2026 година од проектираната во октомври.

² Проектиран пад на Германија од 0,1% во 2024 година и раст од 0,5% и 1,1% во 2025 и 2026 година, соодветно, наспроти оценки за раст од 0%, 1% и 1,3% во октомври.

Остварувањата кај цените на примарните производи во 2024 година се слични на очекувањата од октомври, со ценовен пад кај сите производи, освен бакарот којшто забележа раст.

За 2025 година, кај цените на металите и пченицата корекциите се надолни, како одраз на очекувањата за послаба побарувачка, односно за поголема глобална понуда, соодветно...

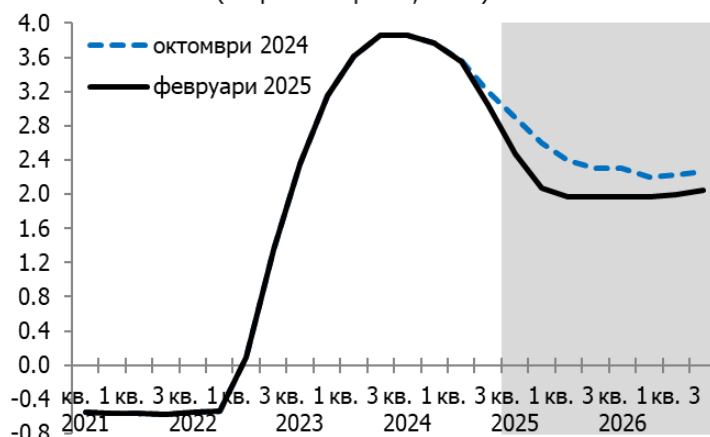
...додека кај цената на пченката и нафтата оцените се нагорно ревидирани...

...при што кај пченката тоа е резултат на очекувањата за пониско ниво на глобални залихи, додека кај нафтата се одраз на новите санкции на САД воведени кон Русија коишто се насочени кон енергетските компании.

Во 2026 година се очекува стабилизирање на цените на примарните производи.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

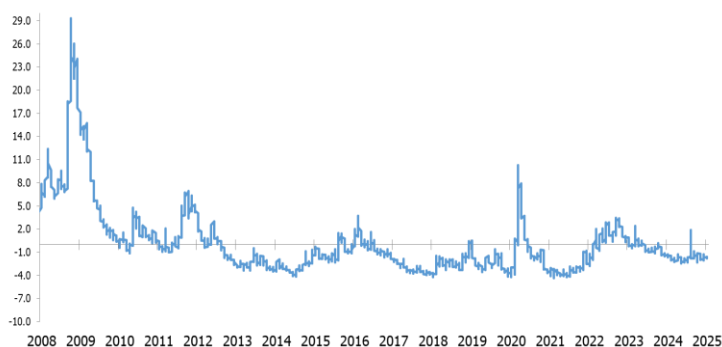

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Остварувањата кај **едномесечниот ЕУРИБОР** за 2024 година се слични на очекувањата од октомври...

...а за наредните две години се извршени надолни корекции на оцените, во согласност со очекувањата за побрзо намалување на каматните стапки од страна на ЕЦБ во наредниот период.

Индекс на финансиски стрес
(индекс)

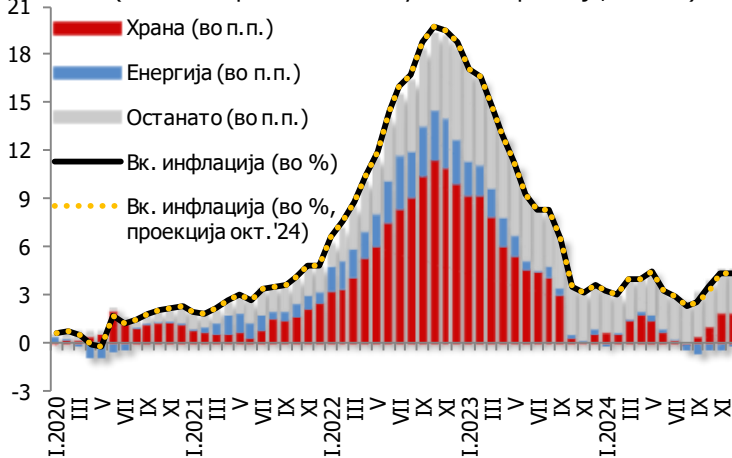
Извор: „Канцеларијата за Финансиски Истражувања во рамки на Советот за надзор на финансиската стабилност на САД“.

Показателот за глобалниот финансиски стрес³ и понатаму упатува на мала променливост на финансиските пазари.

³ Индексот КФИ ИФС (англ. OFR FSI) го мери системскиот финансиски стрес – нарушувања во нормалното функционирање на финансиските пазари. Тој е составен од 33 променливи на финансискиот пазар, агрегирани во пет категории показатели: кредит, вреднување на капиталот, финансирање, сигурни/безризични средства и нестабилност. Вредноста на индексот на даден ден претставува пондерирано просечно ниво на секоја променлива забележана на пазарот тој ден, во однос на неговата историска вредност, при што индексот е позитивен кога нивото на стрес е над просекот и негативен кога нивото на стрес е под просекот.

Стапка на инфлација

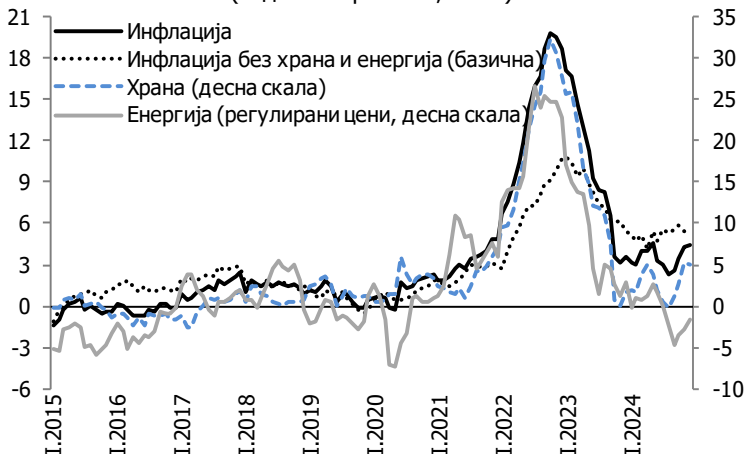
(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

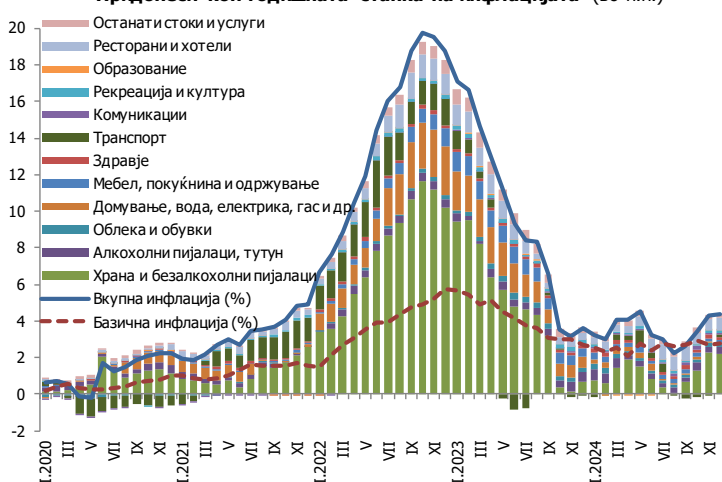
Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

Извор: ДЗС и НБРСМ.

Во декември 2024 година, домашните потрошувачки цени забележаа раст од **0,3%** на месечна основа (1,0% во ноември), главно поради сезонското зголемување на цените на воздушниот транспорт.

Цените на прехранбените производи се намалија за **0,4%**⁴ (раст од 2,2% во ноември), при пониски цени на зеленчукот и овошјето, а повисоки цени на лебот, житарките и маслото.

Цените на енергентите забележаа мал месечен раст од **0,2%**, главно како резултат на зголемените цени на нафтените деривати, во услови на раст на цената на нафтата на светските берзи изразена во евра.

Базичната инфлација на месечна основа забележа пораст од **0,8%**, што најмногу се должи на зголемените цени на воздушниот сообраќај, главно под влијание на сезонските фактори, а во помала мера и на повисоките цени на угостителските услуги и туристичките аранжмани.

Годишната стапка на инфлација во декември изнесува **4,4%** и се задржа на слично ниво како во ноември (**4,3%**). Растот на цените произлегува од прехранбената и базичната компонента, додека цените на енергентите и натаму бележат пад, но побавен во споредба со ноември. Влијание врз нивото на стапката на инфлација има и пониската споредбена основа од истиот период минатата година, заради мерките преземени тогаш за привремено ограничување на растот на цените.

⁴ Се проценува дека ефектот врз цените од мерката поврзана со т.н. новогодишна кошница ([врска](#)), којашто беше во примена во периодот од 15 декември 2024 година до 15 јануари 2025 година, ќе се забележи во јануари, со оглед дека снимањето на цените од страна на ДЗС во делот на прехранбените производи, со одредени исклучоци, завршува на 17-ти во месецот.

Распон помеѓу домашната инфлација и инфлацијата во еврозоната

Извор: Еуростат.

Распонот во однос на инфлацијата во еврозоната⁵ бележи мало намалување во декември, во услови на малку посилено забрзување на инфлацијата во еврозоната од домашната инфлација.

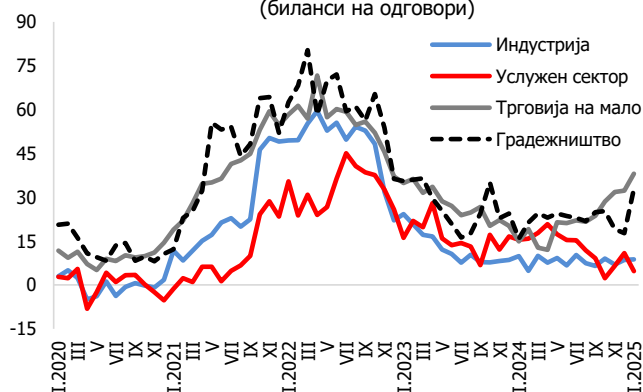
Очекувања на потрошувачите за промените во цените во наредните 12 месеци (биланси на одговори)

Извор: Европска комисија.

Очекувањата на потрошувачите⁶ дадени во јануарските анкети упатуваат на намалување на цените во следниот период.

Инфлациски очекувања на раководителите на претпријатијата за наредните 3 месеци (биланси на одговори)

Извор: Европска комисија.

Во однос на **корпоративниот сектор⁷**, во јануари очекувањата за инфлацијата во наредниот период се повисоки во градежништвото, трговијата на мало и преработувачката индустрија, додека во услужниот сектор се пониски во споредба со декември 2024 година.

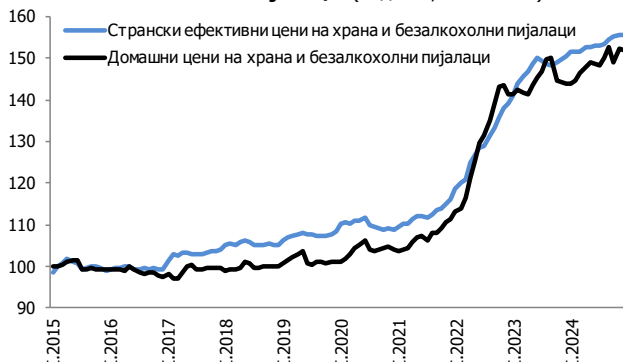
Остварената годишна стапка на инфлација во декември е слична со стапката проектирана во октомврискиот циклус проекции. Структурно гледано, прехранбената компонента оствари понизок раст на цените од очекуваниот, падот на цените на енергентите е послаб, а базичната инфлација е малку повисока од проектираната. **За целата 2024 година, просечната**

⁵ Врз основа на хармонизираниот индекс на потрошувачките цени.

⁶ Анкета на Европската комисија за потрошувачкиот оптимизам од јануари 2025 година, врз основа на прашањето за „очекувањата на потрошувачите за промените во цените во наредните 12 месеци“.

⁷ Анкети за деловните тенденции на Европската комисија во индустријата, трговијата на мало, градежништвото и услужниот сектор.

Странски ефективни* и домашни цени на храна и безалкохолни пијалаци (индекси, 2015=100)

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондерисан збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија во доменот на увозот на храна.
Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

годишна стапка на инфлација е во согласност со очекувањата и изнесува 3,5%.

Ревизиите на очекуваните движења на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата за 2025 година засега се во различна насока, при нагорна ревизија кај цената на нафтата и на пченката, а надолна кај цената на пченицата и во помала мера кај странската ефективна инфлација. Притоа, неизвесноста за идната динамика на цените на примарните производи и понатаму е висока.

Просечна исплатена плата (годишни стапки, во %)

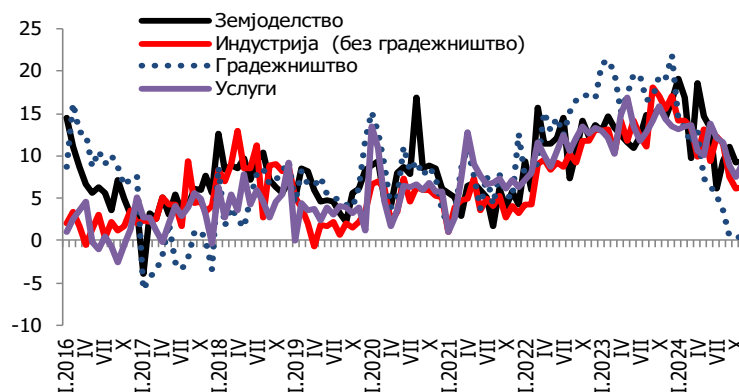

Извор: ДЗС.

Во периодот октомври – ноември 2024 година **номиналната просечна нето-плата** бележи натамошен годишен раст, но побавен во однос на растот забележан во третиот квартал...

... под влијание на забавувањето кај индустријата и градежништвото, како и кај услужните дејности⁸, додека во земјоделството е забележан малку повисок раст на платите...

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори (номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

... а слични се движењата и кај **реалната нето-плата**, чијшто раст исто така забавува во овој период.

Остварената номинална и реална годишна промена на платите во периодот октомври – ноември 2024 година е малку повисока во споредба со стапките очекувани за четвртиот квартал во рамките на октомвриската проекција.

⁸ Забавувањето на растот на платите кај услужните дејности во еден дел е заради исцрпување на преносниот ефект од зголемувањето на платите во јавниот сектор за 10% во септември минатата година. Тоа е причина и за забавен раст на платите во образованието, и покрај тоа што платите на вработените во основното и средното образование се зголемија за 5% во октомври. За повеќе информации на следнава [врска](#).

Високофреквентните податоци на страната на понудата коишто се расположливи за четвртиот квартал од 2024 година главно упатуваат на поповолни придвижувања.

Резултатите од анкетните истражувања за четвртиот квартал од 2024 година упатуваат на поповолни согледувања во однос на четвртиот квартал од 2023 година, како и во однос на претходниот квартал⁹.

Во периодот октомври – ноември, **градежништвото** забележа висок реален раст на годишна основа, што претставува забрзување во однос на растот во претходниот квартал...

...како резултат на растот кај категориите високоградба и нискоградба, додека кај специјализираните градежни работи¹⁰ има пад.

Угостителството, во периодот октомври – ноември, исто така бележи засилен реален годишен раст, при натамошен солиден раст на бројот на туристи и на ноќевањата.

Движењата во индустријата во четвртиот квартал се слични со оние во претходниот квартал, односно и понатаму има умерен пад на **индустриското производство** на годишна основа...

...во најголем дел поради падот во рударството и снабдувањето со електрична енергија, гас, пареа и климатизација, а кај преработувачката индустрија има минимален пад.

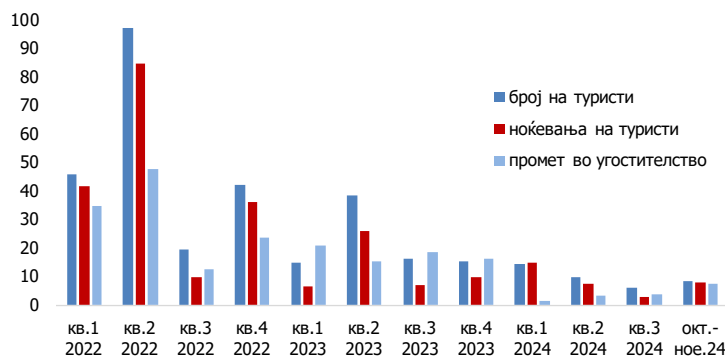
ИНДУСТРИСКО ПРОИЗВОДСТВО И ОСТАНАТИ ЕКОНОМСКИ ДЕЈНОСТИ	2022				2023				2024			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4
	реални годишни промени во %											
Бруто домашен производ	2,5	4,0	2,0	2,5	0,2	2,0	2,7	3,1	1,9	2,8	3,0	-
Индустриско производство	3,5	1,3	-1,8	-3,4	0,1	2,7	-0,7	0,4	-3,0	-7,1	-2,1	-2,0
Извршени градежни работи	-12,2	-5,9	-20,4	-12,8	12,4	-20,8	-8,8	10,7	2,8	26,4	18,2	-
Високоградба	-26,6	12,4	-10,0	6,2	12,2	-20,0	-9,8	-18,3	-34,0	-5,3	13,2	-
Нискоградба	4,2	-13,4	-26,9	-27,2	10,5	-22,6	-7,2	37,1	31,6	48,6	22,7	-
Специјализирани градежни работи	-27,3	-55,3	-21,9	43,5	69,0	10,6	-21,2	11,3	-3,3	98,0	7,0	-
Промет во трговијата - Вкупно*	9,7	4,0	0,4	-2,7	3,7	-5,2	-6,3	0,2	-3,3	4,0	2,9	0,3
Промет во трговијата на мало*	7,6	6,7	1,9	-3,7	1,4	-8,1	-9,8	-2,8	-4,5	0,9	3,7	-0,6
Промет во трговијата на големо*	11,0	2,4	-1,3	-3,0	3,8	-3,9	-4,4	2,0	-2,6	6,9	4,0	0,5

* Реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот. Податоците за трговијата во 2020, 2021, 2022 и 2024 година се претходни податоци, додека податоците за БДП во 2023 година се претходни, а за БДП во 2024 година се проценети.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

⁹ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондериран просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги).

¹⁰ Специјализираните градежни работи се нова категорија која ДЗС почна да ја објавува од мај 2024 година во рамките на податоците за извршени градежни работи за април, а во неа спаѓаат категориите „уривање и подготовка на градилиште“, „електроинсталатерски, водоводни и канализациски инсталации и други градежни инсталатерски работи“, „завршни работи во градежништвото“ и „други специјализирани градежни работи“.

Индикатори за угостителството
(реални годишни промени)

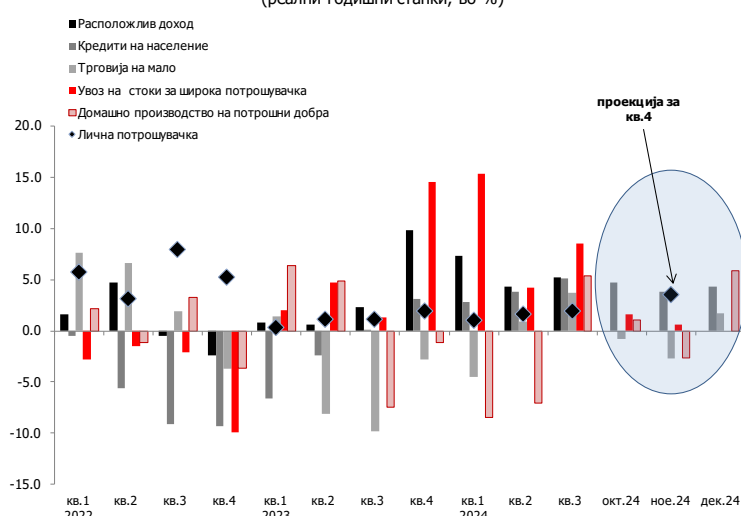

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Остварувањата во **трговијата** во четвртиот квартал упатуваат на поумерен реален раст на **прометот** на годишна основа...

...што се должи на понеповолните движења во трговија на мало и трговијата на големо.

Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Расположливите податоци за **личната потрошувачка**¹¹ за четвртиот квартал од 2024 година главно се движат во позитивна насока...

... при годишен раст кај пензиите¹², кредитите на населението, платите, увозот на стоки за широка потрошувачка, домашното производство на потрошни добра и бруто-приходите од ДДВ, со исклучок на трговијата на мало, којашто бележи мал пад.

Во однос на високофреквентни податоци за **бруто-инвестициите**¹³ движењата се претежно во нагорна насока...

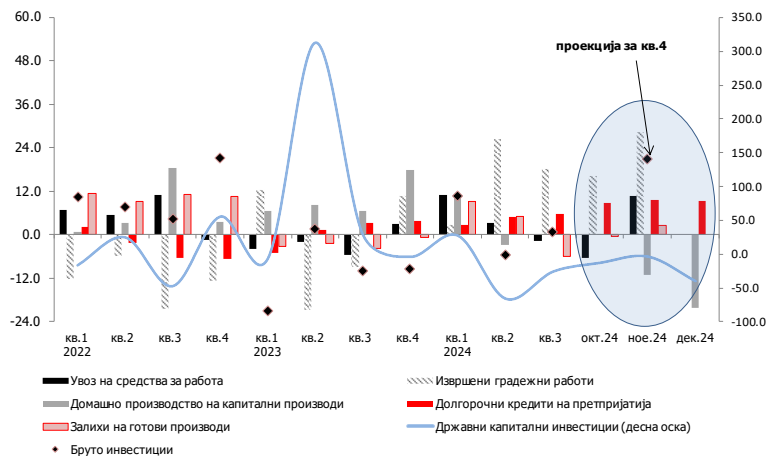
...при забрзан годишен раст кај извршените градежни работи, долгорочните кредити на претпријатијата, данокот на добивка и увозот на средства за работа, а раст забележаа и залихите на готови производи. Од друга страна, државните капитални инвестиции и домашното производство на капитални производи бележат пад.

¹¹ Податоците за платите и увозот на стоки за широка потрошувачка се однесуваат на периодот октомври – ноември 2024 година, додека податоците за кредитите на населението, пензиите, трговијата на мало, домашното производство на потрошни добра и бруто-приходите од ДДВ се однесуваат на периодот октомври – декември 2024 година.

¹² Во октомври 2024 година е извршено линеарно зголемување на пензиите за 2500 денари, наместо досегашното усогласување со полугодишната стапка на раст на трошоците на живот и просечната плата. Со Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување, околу 340.000 пензионери кои се стекнаа со правото на пензиско осигурување заклучно со 31 август, се опфатени со линеарното покачување на пензиите. Овие законски измени предвидуваат уште едно линеарно зголемување на пензиите од 2.500 денари во март 2025 година (со исплата во април). За повеќе информации види на следнава [врска](#).

¹³ Податоците за извршените градежни работи, увозот на производи за инвестиции и залихите на готови производи се однесуваат на периодот октомври – ноември 2024 година, додека податоците за долгорочните кредити на претпријатијата, државните капитални инвестиции, индустриското производство и домашното производство на капитални производи се однесуваат на периодот октомври – декември 2024 година.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

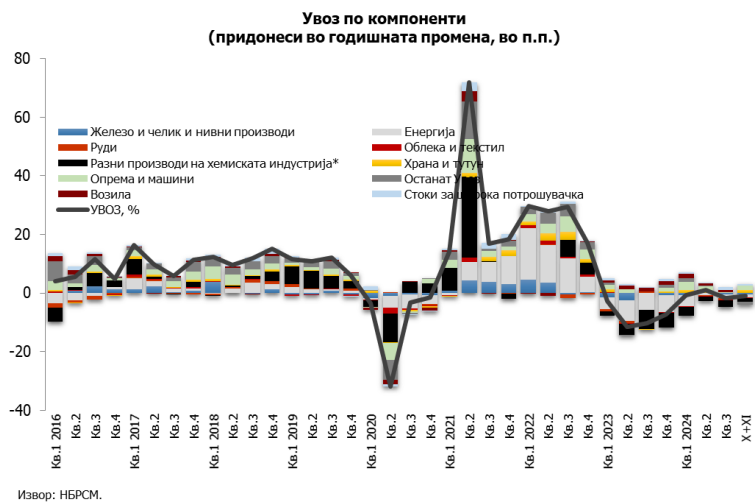
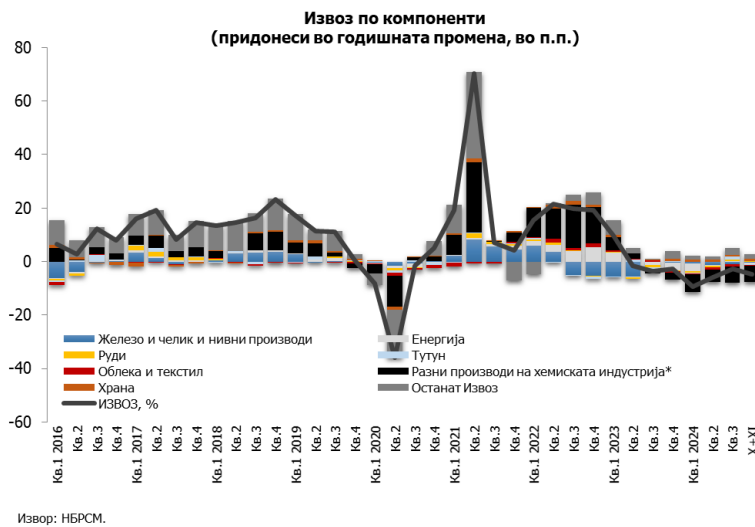
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Податоците за **надворешнотрговската размена** во периодот октомври – ноември 2024 година упатуваат на потенцијално зголемување на дефицитот во однос на истиот период од минатата година, при повисок номинален пад на извозот во однос на падот на увозот на стоки.

Буџетските остварувања во согласност со фискалните податоци за декември 2024 година укажуваат на натамошен, но значително побавен реален годишен раст на **јавната потрошувачка** во последниот квартал од годината.

Дефицитот во размената на стоки со странство во периодот октомври – ноември 2024 година се зголеми за 9,3% на годишна основа, во услови на повисоко намалување на извозот од падот на увозот на стоки...

...извозот на стоки е понизок за 4,8%, главно одразувајќи го понискиот извоз на дел од капацитетите на автомобилската индустрија, што во најголем дел придонесува и за надолните отстапувања во однос на октомвриската проекција...

...увозот на стоки оствари годишен пад од 1%, што е исто така послабо остварување од проекцијата, под влијание на понискиот сировински увоз на дел од производствените капацитети во странска сопственост, како и понискиот увоз на енергенти.

Податоците за октомври – ноември 2024 година засега упатуваат на можност за остварување понизок трговски дефицит од очекувањата за четвртото тримесечје од годината, според октомвриската проекција.

РЕДК

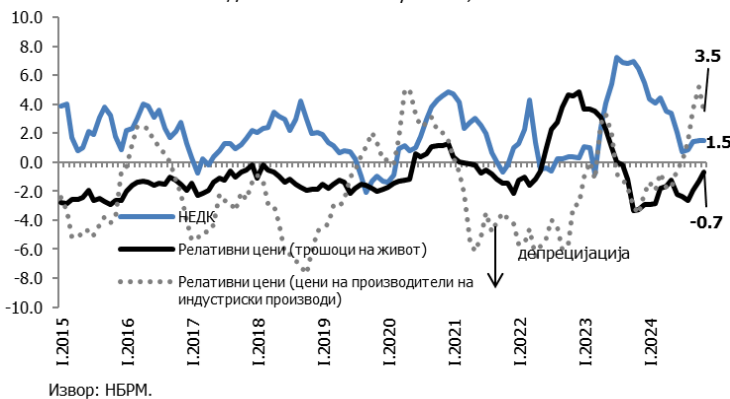
годишна стапка на промена, во %

Во ноември 2024 година, РЕДК дефлациониран со трошоците на животот бележи апрецијација за 0,8% на годишна основа, додека, пак, индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи бележи апрецијација од 5%...

НЕДК и релативни цени

годишни стапки на промена, во %

... при апрецијација на НЕДК за 1,5% (главно поради депрецијација на турската лира и на руската рубља во однос на денарот), пад на релативните трошоци на животот и раст на релативните цени на индустриските производи.

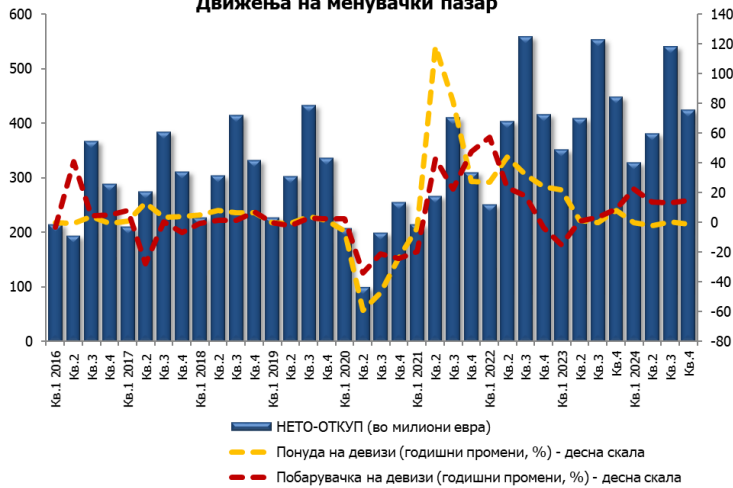
РЕДК, без примарни производи

годишна стапка на промена, во %

Слични се и промените на индексите на РЕДК пресметани без примарните производи.

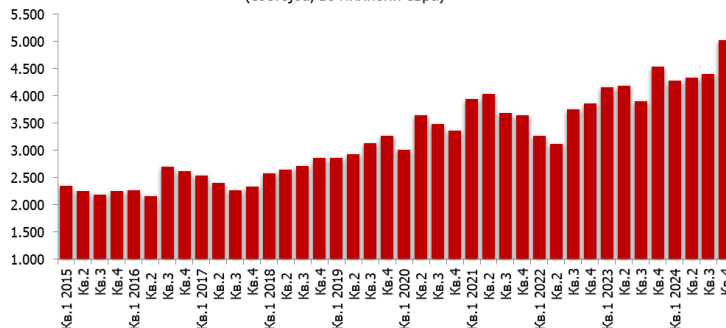
Движења на менувачки пазар

Извор: НБРСМ.

Нето-откупот на менувачкиот пазар остварен во четвртиот квартал 2024 година изнесува 425 милиони евра, што упатува на остварувања кај приватните трансфери коишто се во рамките на очекувањата за четвртиот квартал, според октомвриската проекција.

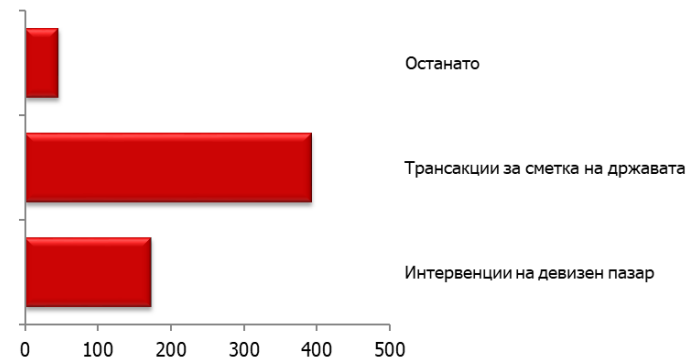
Бруто девизни резерви (состојба, во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Бруто девизните резерви, на крајот на декември 2024 година, изнесуваат 5.019 милиони евра и бележат зголемување во однос на крајот на третиот квартал, што пред сè се должи на трансакциите за сметка на државата¹⁴, а во помал дел и на остварениот откуп на девизи при интервенциите на Народната банка на девизниот пазар.

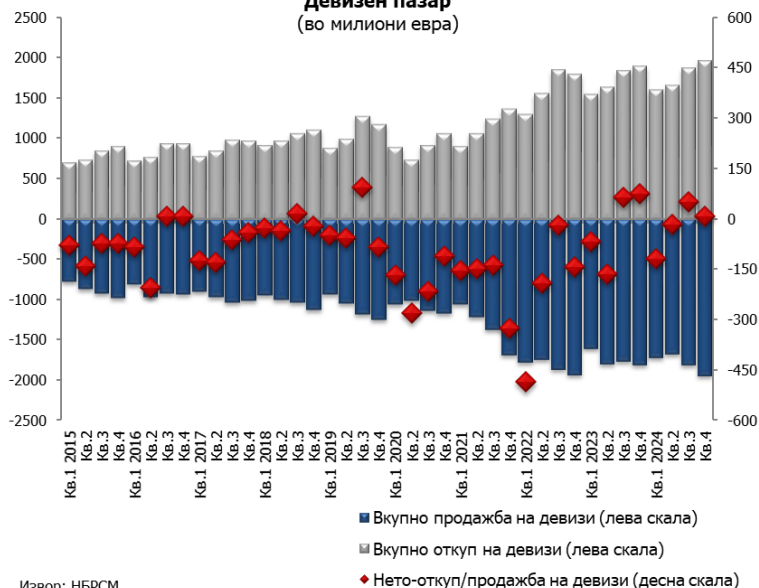
Фактори на промена на девизните резерви во четвртиот квартал од 2024 година (во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

¹⁴ На 17.10.2024 година Министерството за финансии се задолжи кај „Унгарската експорт-импорт банка“ ПЛЦ, Будимпешта врз основа на договор за кредит во износ од 500 милиони евра.

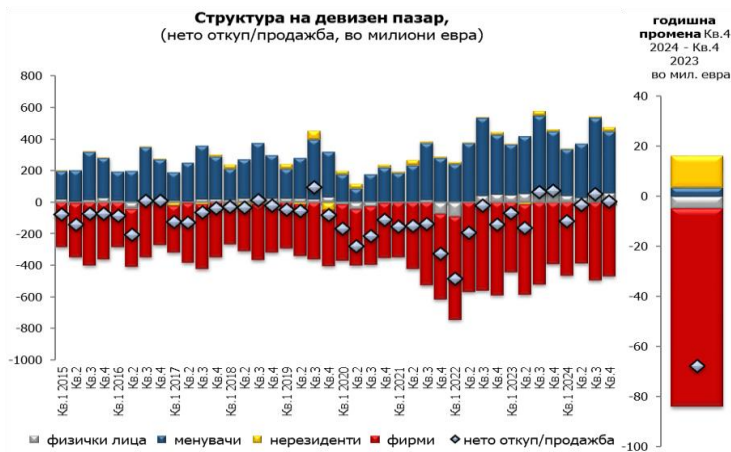
Девизен пазар
(во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Во четвртиот квартал од 2024 година на девизниот пазар на банките е забележан понизок нето-откуп на девизи во споредба со истиот период од минатата година, во услови на раст и на побарувачката и на понудата на девизи ...

Структура на девизен пазар,
(нето откуп/продажба, во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

... ваквите поместувања на девизниот пазар во целост произлегуваат од повисоката нето-продажба кај фирмите во споредба со истиот период од минатата година.

Монетарни инструменти (состојби на крај на месец, во милиони денари)

Состојбата на монетарните инструменти на крајот на декември 2024 година се зголеми во споредба со претходниот месец, што се должи на зголемениот износ на средствата на банките пласирани во расположливи депозити кај Народната банка.

Нивото на монетарните инструменти на крајот на декември е повисоко во споредба со нивото проектирано за крајот на четвртиот квартал од 2024 година, при повисока нето девизна актива на Народната банка и малку повисоки депозити на државата, во споредба со проектираните нивоа.

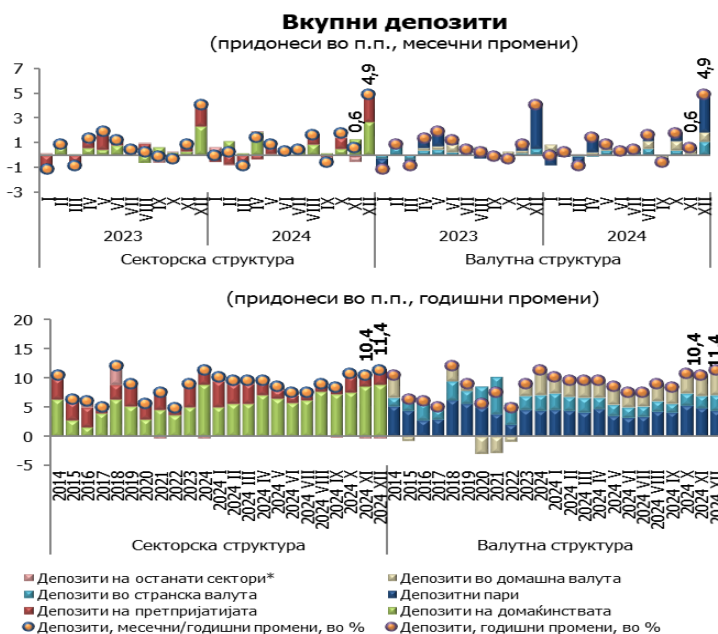
Извор: НБРСМ

Остварувањата кај примарните пари, на крајот на декември 2024 година, се малку над проектираните вредности, според октомвриската проекција.

Вкупните депозити¹⁵ во финансискиот систем во декември 2024 година забележаа главно сезонски условен месечен раст од 4,9%, пред сè поради растот на депозитните пари, а при забележан раст и кај двата сектора (домаќинствата и претпријатијата). Следствено, **од валутен аспект** најголем е придонесот на депозитите во домашна валута (со депозитни пари).

Вкупните депозити, на крајот на декември 2024 година, остварија прираст во однос на крајот на претходниот квартал, што е над прирастот очекуван за четвртиот квартал, според октомвриската проекција.

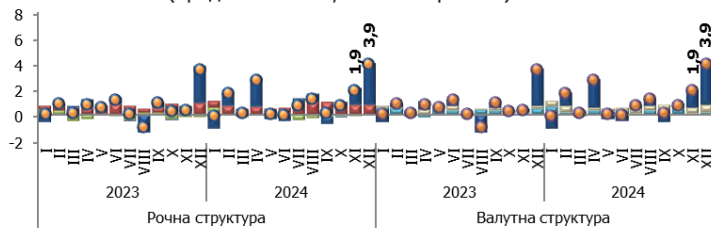
Годишната стапка на раст на вкупните депозити во декември 2024 година изнесува 11,4% и е над стапката проектирана за крајот на годината од 7,9%, според октомвриската проекција.

*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции, депозитите на локалната самоуправа и депозитите на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата кај банките, како и денарските трансферибилни депозити на останатите финансиски институции и на локалната самоуправа кај Народната банка

¹⁵ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: <http://www.nbrm.mk/monetarna-statistika-i-statistika-na-kamatni-stapki-nspjx>.

Депозити на домаќинства
(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

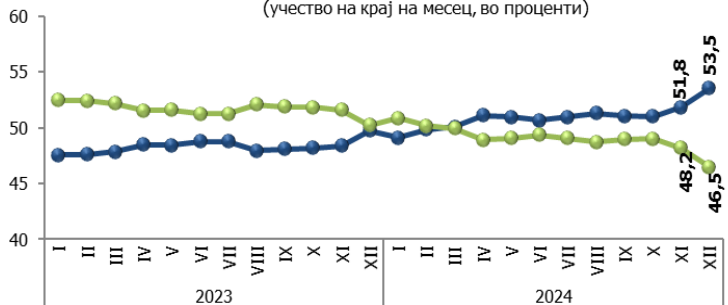

Извор: НБРСМ.

Во декември 2024 година е остварен позначителен месечен раст на **депозитите на домаќинствата**, под влијание на поизразениот раст на депозитите во домашна валута, поради растот на депозитните пари, при стагнација кај депозитите во странска валута. **На годишна основа**, депозитите на домаќинствата во декември 2024 година бележат значително зголемување од 13,8%.

Денарски и девизни депозити на домаќинствата/вкупни депозити на домаќинства

(учество на крај на месец, во проценти)

(учество на крај на година, во проценти)

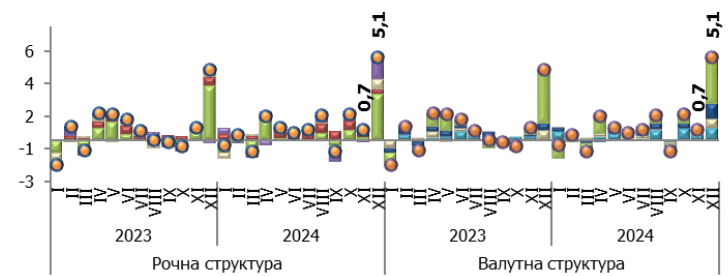
*Вкупните депозити само во банки и штедилници.

Извор: НБРСМ.

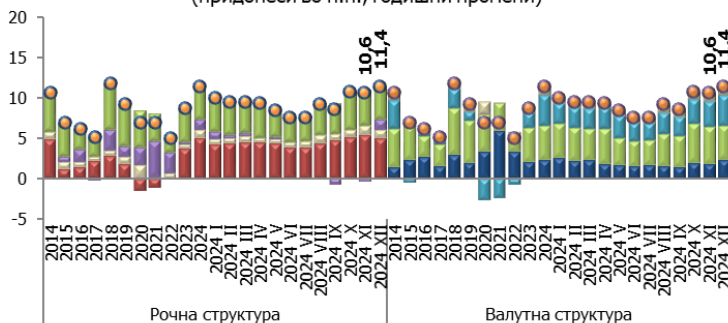
Учеството на денарските депозити во валутната структура на вкупните депозити на домаќинствата, во декември 2024 година, е во пораст, што е одраз на поволните трендови кај штедењето и јакнење на денаризацијата.

Парична маса M4

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

■ ГПО надвор од депозитни институции
■ Вкупни краткорочни депозити
■ Вкупни девизни депозити
■ Вкупни долгорочни депозити
■ Депозитни пари
■ Вкупни денарски депозити

■ М4, годишни промени, во %

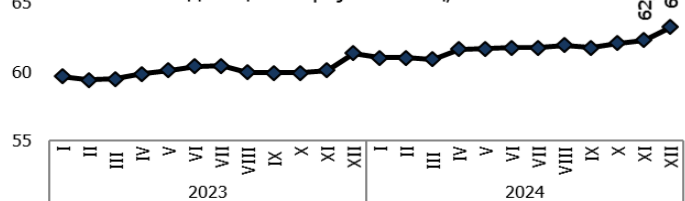
Извор: НБРСМ.

Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат M4, во декември 2024 година, оствари значителен месечен раст од 5,1%, којшто произлегува од позитивниот придонес кај сите компоненти од **валутен и рочен аспект**, но најголемиот дел од промената произлегува од депозитните пари.

На **годишно ниво**, паричната маса во декември 2024 година забележа раст од 11,4%, што е над годишниот раст од 7,9% очекуван за крајот од годината, според октомвриската проекција.

Учество на M4 денарски дел во вкупна парична маса M4

податоци на крај на месец, во %

податоци на крај на година, во %

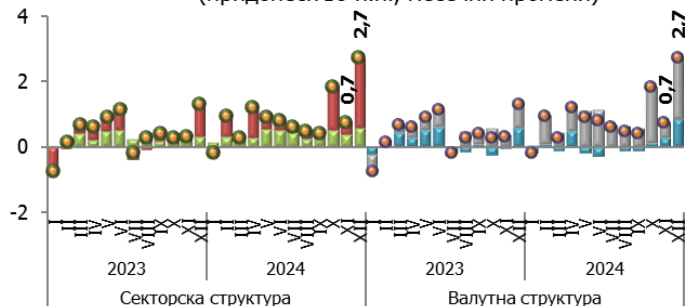

Извор: НБРСМ.

Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса M4, во последниот месец од годината бележи месечен раст и е над проектираната вредност.

Вкупни кредити

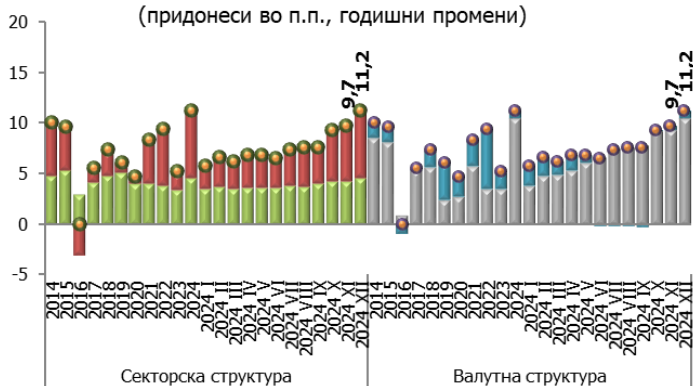
(придонеси во п.п., месечни промени)

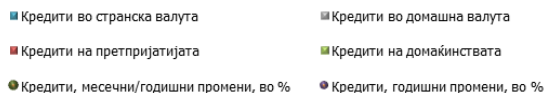
Вкупните кредити во декември забележаа месечен раст од 2,7%.

На крајот на декември 2024 година, вкупните кредити¹⁶ забележаа прираст во споредба со крајот на септември, што е над прирастот очекуван за четвртиот квартал од годината, според октомвриската проекција.

(придонеси во п.п., годишни промени)

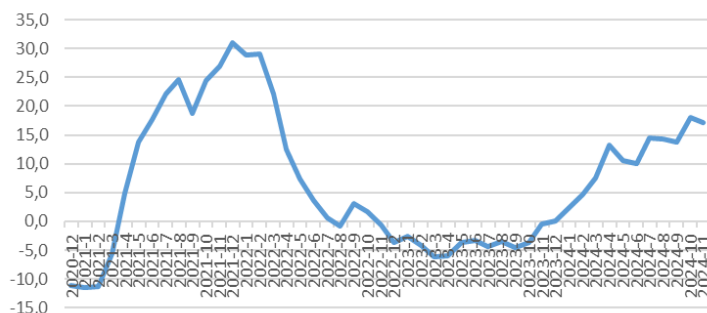

Годишната стапка на раст на вкупните кредити во декември изнесува 11,2%, при проектиран годишен раст за крајот на 2024 година од 7,5%.

Извор: НБРСМ.

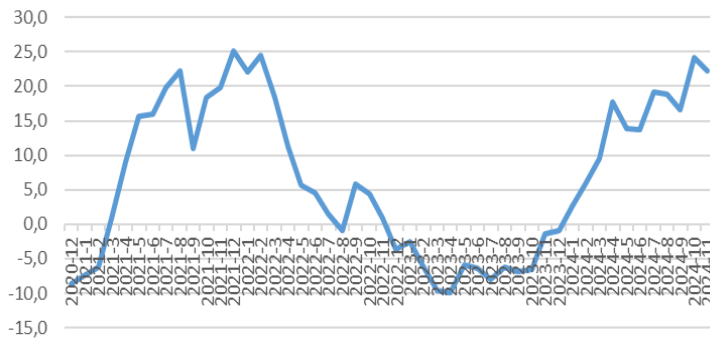
Новоодобрени кредити на приватен сектор, 12М подвижен просек, годишни стапки на раст

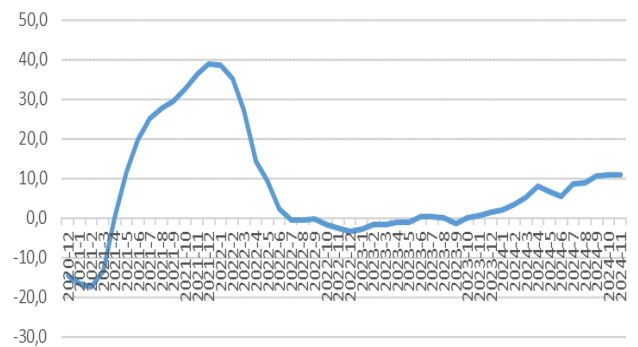
Износот на вкупните нови кредити одобрени на приватниот сектор во последните 12 месеци, заклучно со ноември 2024 година, бележи умерен раст на годишна основа, што произлегува од растот на кредитите кај двата сектора (претпријатијата и домаќинствата).

¹⁶ Растот на кредитите на претпријатијата во еден дел е поврзан со одобрувањето кредит во поголем износ на јавно претпријатие од енергетскиот сектор.

Новоодобрени кредити на претпријатија, 12М подвижен просек, годишни стапки на раст

Новоодобрени кредити на домаќинства, 12М подвижен просек, годишни стапки на раст

Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити

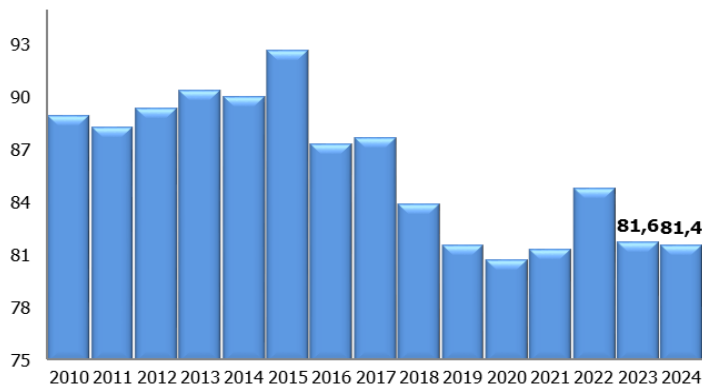
(месечни податоци, во проценти)

2023

2024

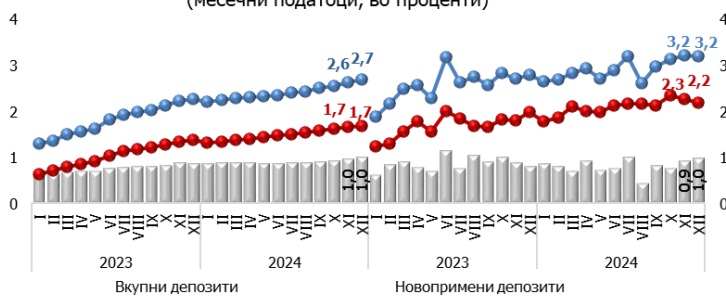
(годишни податоци, во проценти)

Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор во декември изнесува 81,4%, што е речиси на нивото на вредноста на овој показател проектирана за крајот на четвртиот квартал од 2024 година, според октомвриската проекција.

Извор: НБРСМ.

Каматни стапки на вкупните депозити
(месечни податоци, во проценти)

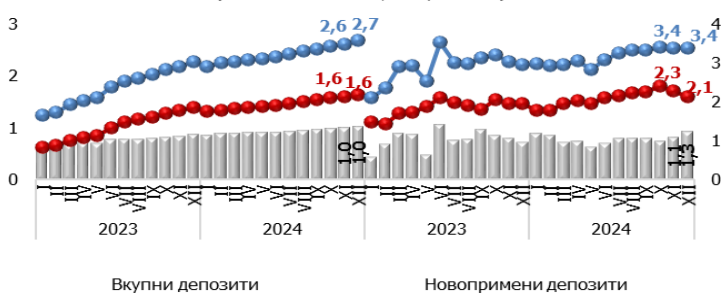
(податоци со крај на година, во проценти)

Извор: НБРСМ

Во последниот месец од годината, **каматната стапка на вкупните девизни депозити**¹⁷ се задржа на нивото од ноември 2024 година, додека **каматната стапка на вкупните денарски депозити** забележа мало нагорно придвижување, но без позначителни промени во каматниот распон. Каматните стапки на **новопримените денарски депозити** се непроменети, при минимално надолно придвижување на каматните стапки кај **новопримените девизни депозити**,¹⁸ што го зголеми каматниот распон за 0,1 п.п...

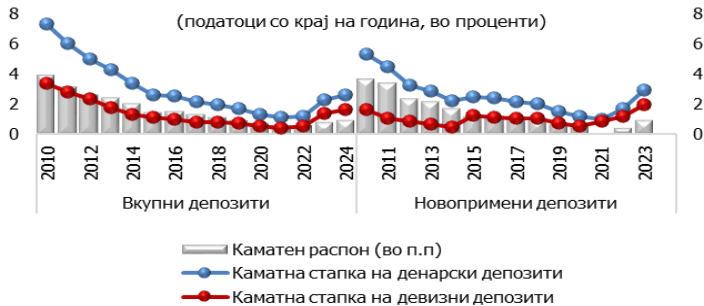
Каматни стапки на депозитите на домаќинствата
(месечни податоци, во проценти)

Вкупни депозити

Новопримени депозити

(податоци со крај на година, во проценти)

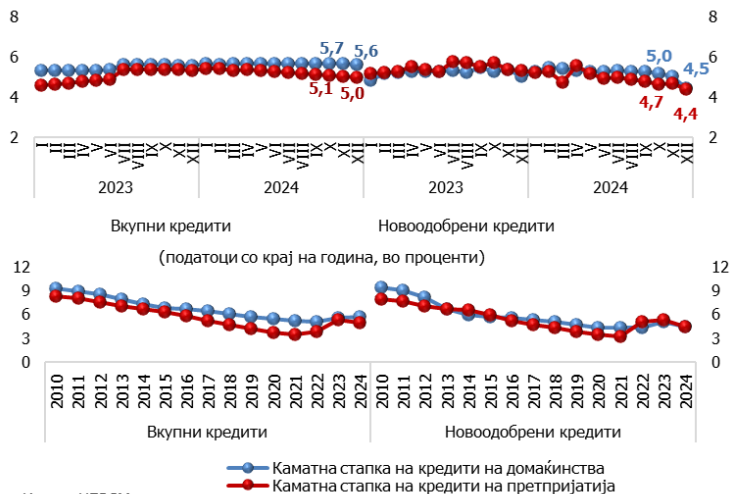
Извор: НБРСМ

...а слични беа и придвижувањата кај каматните стапки на вкупните и новопримените депозити кај **секторот „домаќинства“**.

¹⁷ Податоците за каматните стапки се во согласност со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nsp.x.

¹⁸ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

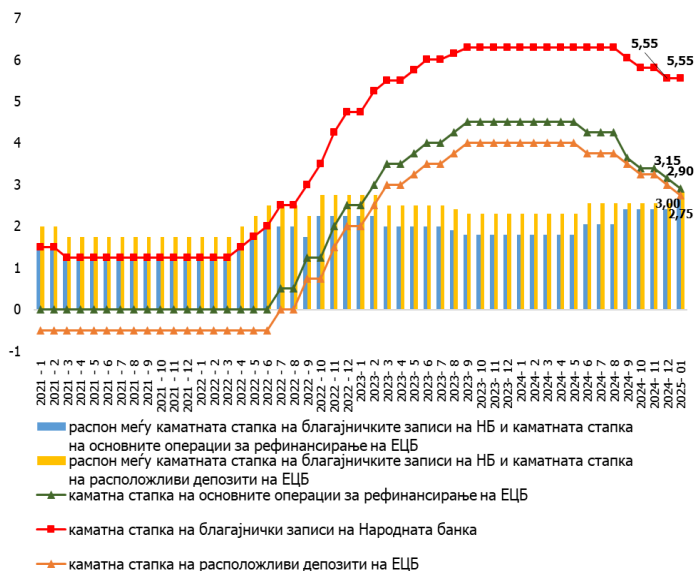
Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори
(месечни податоци, во проценти)

Извор: НБРСМ

Во последниот месец од годината, надолно придвижување е забележано и кај каматните стапки на **вкупните и на новоодобрените кредити на претпријатијата и на домаќинствата**, во однос на претходниот месец.

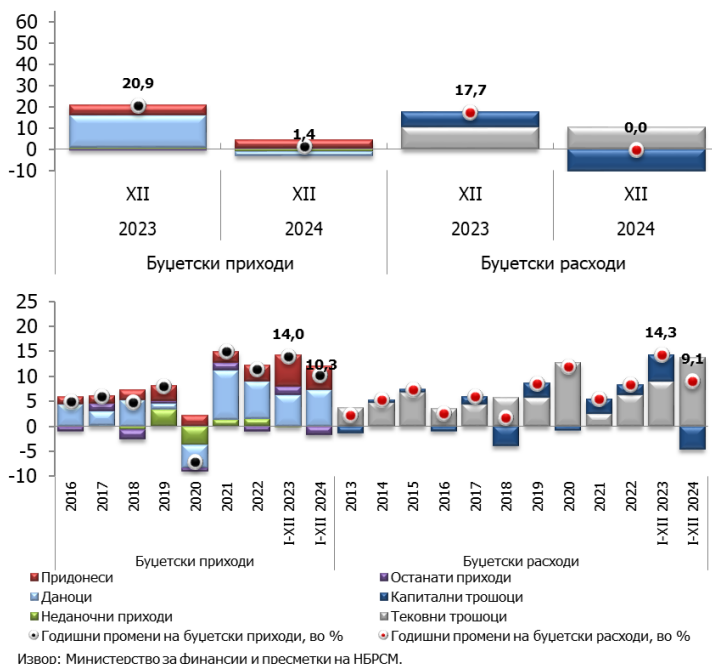
Основни каматни стапки на НБРСМ и ЕЦБ (во %) и нивен распон
(во п.п.)

Во јануари, распонот во основните каматни стапки на Народната банка и на Европската централна банка (ЕЦБ) е малку проширен (за 0,25 п.п.) заради намалувањето на основните каматни стапки од страна на ЕЦБ кон крајот на месецот.

¹⁹ Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрените кредити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

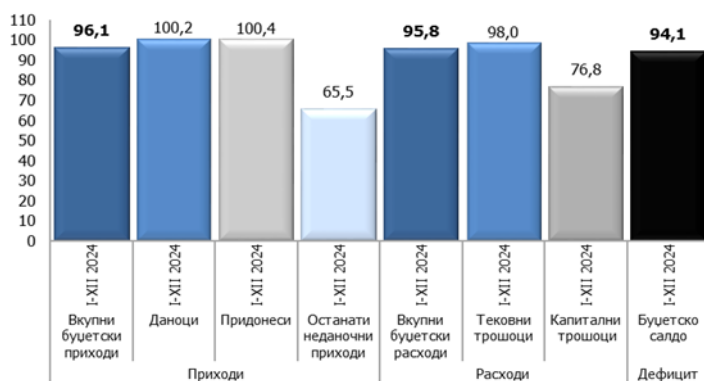
Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во декември 2024 година, приходите во буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите) бележат мал годишен раст, при умерен раст на приходите од придонесите и на останатите приходи, додека приходите од даноци и неданочните приходи забележаа умерен пад. Буџетските расходи бележат стагнација на годишна основа, така што повисоките тековни трошоци (пред сè од повисоките трансфери) во целост се неутрализирани од падот на капиталните трошоци²⁰.

Во периодот јануари – декември 2024 година, вкупните буџетски приходи остварија раст од 10,3%, додека вкупните буџетски расходи се повисоки за 9,1%...

Реализација на Буџетот, по категории
(централен буџет и фондови), во проценти од годишниот план

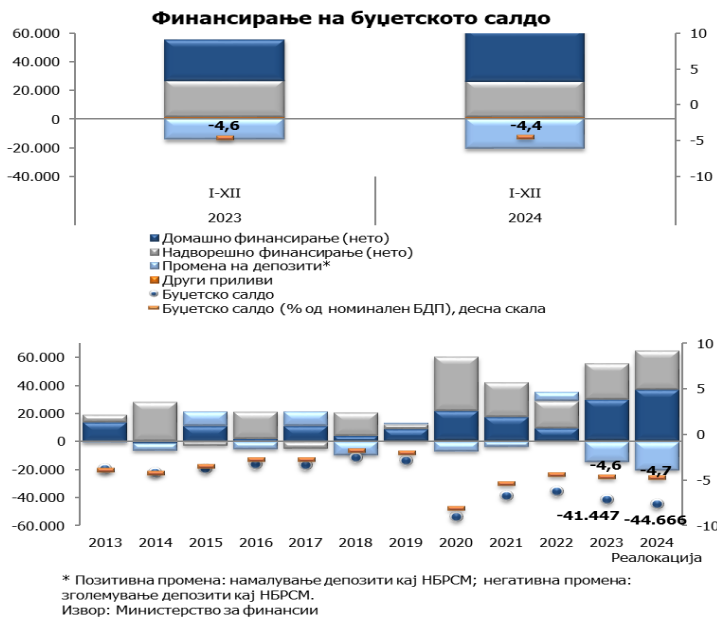
Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Остварениот буџетски дефицит во износ од 42.045 милиони денари²¹, во текот на целата 2024 година, претставува 94,1% од дефицитот планиран за годината во согласност со прераспределбата на Буџетот²².

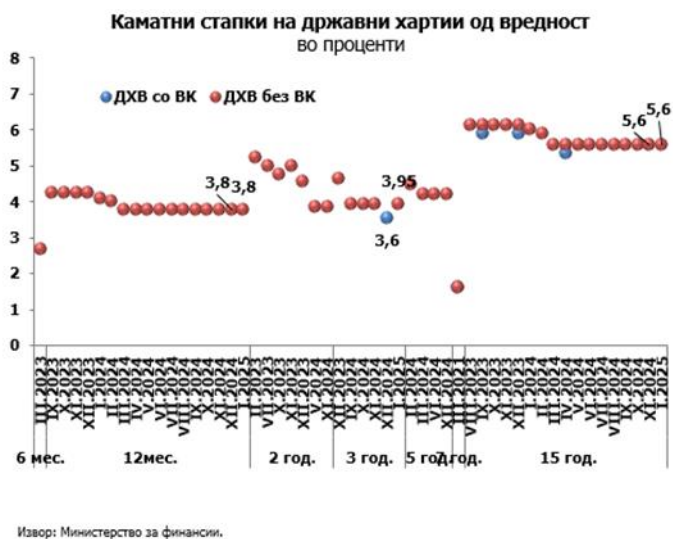
²⁰ Делумно како резултат на повисоката споредбена основа од декември 2023 година, поради повисоките суми исплатени кон Јавното претпријатие за државни патишта (ЈПДП) за изградба на автопатите од коридорите 8 и 10д.

²¹ За пресметка на учеството на буџетскиот дефицит во БДП се користат најновите нагорно ревидирани податоци за БДП на ДЗС за 2022 и 2023 година и остварувањата за првите три квартали на 2024 година (вклучително и ревидираните податоци за првата половина од годината). За последниот квартал на 2024 година се користи износ на номинален БДП добиен со примена на проектираната стапка на раст за овој квартал.

²² „Службен весник на РСМ“ бр. 250 од 11.12.2024 година.

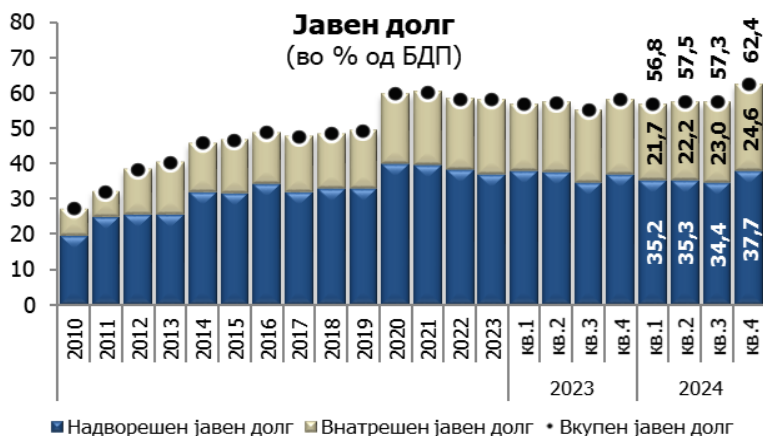

Тој е финансиран со нето-задолжување на државата на домашниот и на странскиот пазар²³, при раст на депозитите на државата кај Народната банка.

Во јануари 2025 година, на редовните аукции, беа издадени дванаесетмесечни државни записи, тригодишни државни обврзници и петнаесетгодишни државни обврзници без валутна клаузула, со непроменети каматни стапки од 3,8%, 3,95% и 5,6%, соодветно.

²³ Прилив од втората транша од 155 милиони евра од програмата ПЛЛ (Линија за претпазливост и ликвидност) на Меѓународниот монетарен фонд во јануари 2024 година и прилив од 50 милиони евра од заем од Европската комисија во мај 2024 година. Во март 2024 година, државата исплати достасана рата од околу 70 милиони евра за обврзницата позната како НСВ (Namensschuldverschreibungen, NSV). Во октомври 2024 година е остварен прилив од 500 милиони евра од договорот за кредит со „Унгарската експорт-импорт банка“ ПЛЦ Будимпешта (Hungarian Export Import-Bank PLC, Budapest).

Извор: Пресметки на НБРСМ врз основа на податоци од Министерството за финансии.

На крајот на четвртиот квартал од 2024 година, се бележи зголемување на **јавниот долг**²⁴, под влијание на зголемувањето и на внатрешниот и на надворешниот јавен долг²⁵.

²⁴ Јавниот долг е дефиниран со Законот за јавен долг („Службен весник на РМ“ број 62/2005, 88/2008, 35/2011, 139/2014 и 98/2019) според кој претставува збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, како и трговските друштва коишто се во целосна или во претежна сопственост на државата или на општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје.

²⁵ За пресметка на учеството на јавниот долг како процент од БДП се користат најновите нагорно ревидирани податоци за БДП на ДЗС за 2022 и 2023 година и остварувањата за првите три квартали на 2024 година (вклучително и ревидираните податоци за првата половина од годината). За последниот квартал на 2024 се користи износ на номинален БДП добиен со примена на проектираната стапка на раст за овој квартал.

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА															
	2022				2023				2024						
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	окт.	ноем.	дек.
	реални годишни промени во %														
Промет во трговија на мало*	7.6	6.7	1.9	-3.7	1.4	-8.1	-9.8	-2.8	-4.5	0.9	3.7	-0.6	-0.8	-2.7	1.7
Бруто приходи од ДДВ*	29.2	9.5	3.7	-7.7	-15.0	-9.5	-10.7	-1.5	1.6	5.5	4.5	0.2	4.8	-3.1	-1.5
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	-2.8	-1.5	-2.1	-9.9	2.0	4.7	1.4	14.5	15.4	4.2	8.6	-	1.6	0.6	-
Домашно производство на потрошни добра	2.2	-1.2	3.2	-3.6	6.4	4.9	-7.5	-1.2	-8.5	-7.1	5.4	1.3	1.1	-2.7	5.9
Кредити на население*	-0.5	-5.6	-9.2	-9.3	-6.6	-2.4	0.0	3.1	2.9	3.9	5.1	4.3	4.7	3.9	4.3
Просечна нето-плата*	0.0	-1.7	-4.6	-4.6	-2.8	3.6	6.6	12.8	12.5	9.6	9.0	-	4.8	5.0	-
Приватни нето-трансфери*	9.8	24.1	11.8	5.1	11.3	-8.4	-10.4	-1.4	-11.8	-11.3	-5.8	-	-	-	-
Пензии*	-3.4	-1.0	-10.4	-4.9	-2.5	1.3	9.9	13.4	17.0	10.1	9.5	13.0	15.9	15.5	7.8

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.
Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ															
	2022				2023				2024						
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	окт.	ноем.	дек.
	реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари														
Увоз на средства за работа*	6.9	5.6	10.9	-1.3	-3.9	-1.9	-5.5	3.0	10.9	3.4	-1.8	-	-6.2	10.7	-
Извршени градежни работи**	-12.2	-5.9	-20.4	-12.8	12.4	-20.8	-8.8	10.7	2.8	26.4	18.2	-	16.3	28.3	-
Домашно производство на капитални производи	0.9	3.3	18.6	3.7	6.7	8.2	6.7	17.9	10.6	-2.8	0.9	-9.9	0.1	-11.1	-20.1
Државни капитални инвестиции*	-16.4	25.0	-47.3	55.6	-6.8	313.0	29.1	-4.0	27.5	-65.8	-25.8	-31.1	-12.7	-3.5	-39.9
Директни инвестиции***	9616.2	-6348.6	10624.7	262.4	247.6	-2198.3	-9252.6	-2416.1	8187.8	5037.9	11534.9	-	-	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	2.2	-2.2	-6.5	-6.7	-5.0	1.2	3.4	3.9	2.8	4.8	5.8	9.4	8.8	9.7	9.4
Залихи на готови производи	11.5	9.2	11.1	10.5	-3.1	-2.4	-3.8	-0.6	2.0	4.5	1.0	-	-0.4	2.5	-

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.
**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.
***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2023=100).
Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.